ELŐSZÓ

A jelen kötet László András (Budapest, 1941. december 3. – Budapest, 2024. április 5.) *Őshagyomány* című folyóiratban 1991 és 1994 között megjelent írásait, valamint az ott közzétett, különböző előadásainak lejegyzett szövegeit tartalmazza. A tizenötödik, tizenkilencedik, huszadik – és egyben az utolsó – lapszám kivételével a folyóirat minden száma a Szerző írásainak vagy előadásainak adott helyet, s ily módon olyan szellemi anyagot őrzött meg, amelynek jelentősége messze túlmutat keletkezésének közvetlen körülményein. A jelen kiadás aktualitását és létjogosultságát különösen indokolja, hogy az *Őshagyomány* folyóirat számai mára gyakorlatilag beszerezhetetlenné váltak, illetve a még fellelhető példányokat olykor aránytalanul magas, a tisztességes hozzáférést lényegében kizáró árakon kínálják. De a kötet megjelentetése nem pusztán egy nehezen hozzáférhető folyóiratanyag megőrzését és újraközlését jelenti, hanem egy kivételes szellemi hagyaték hozzáférhetővé tételét is.

A közölt írások orientatív jelentősége aligha becsülhető túl. Tárgyuk az integrális és egyetemes tradicionális doktrína számos területére kiterjed, miközben gondolatmenetük következetesen *a* lényegre irányul. A tárgyalt kérdések sokfélesége mögött mindenütt ugyanaz az alapvető igény ismerhető fel: a lét és a tudat végső princípiumainak megértése, a különböző hagyományformák metafizikai összefüggéseinek feltárása, valamint a szellemi megvalósítás doktrinális feltételeinek és mibenlétének tisztázása. E tekintetben a kötet anyaga különösen fontos eligazítást nyújthat annak számára, aki a tradicionális tanításokat nem pusztán elméleti ismeretként, kulturális örökségként vagy vallástörténeti érdekességként kívánja megközelíteni, hanem azok valódi, transzcendens vonatkozásait igyekszik felismerni. A tradicionális szellemiség kö-

rül felmerülő kérdések tisztázása, a fogalmi zavarok eloszlatása és a doktrinális tájékozódás megalapozása pedig ma is – a fokozódó antitradicionális offenzíva korában – aktuális és nélkülözhetetlen.

A kiadó a folyóiratban eredetileg megjelent írások változtatás nélküli közlését tekintette elsődleges céljának. A szöveghűség követelménye azonban nem minden esetben volt maradéktalanul összeegyeztethető az egyes előadások lejegyzésének minőségével. Némely szöveg rögzítése olyan pontatlanságokat, értelmezési zavarokat vagy egyéb, a megértést nehezítő megoldásokat tartalmazott, amelyek korrekciója elkerülhetetlenné vált. E beavatkozások kizárólag a szövegek megfelelő értelmezhetőségét és olvashatóságát szolgálták, nem tartalmi átértelmezésükre vagy a Szerző gondolatmenetének módosítására irányultak. Az idegen szavak, különösen a szanszkrit kifejezések átírását, továbbá a tipográfiai megoldásokat a kötet egységességének érdekében összehangoltuk.

A nyelvtani szabályok, a stilisztika, a retorika és a logika a nyelv „exoterikus" szintjének felelnek meg. Egészen természetes, hogy van egy „ezoterikus" szint is, amelyről költők, zsenik, szentek, próféták, különös feladatra rendelt szerzők adnak hírt. A kettő közötti kapcsolat megfelel a vallás exotériája és ezotériája közötti kapcsolatnak: az utóbbi az előzőt szabad levegőbe emeli, amely – közvetítőin keresztül – időnként szúrós frissességgel szellőzteti ki a kondíciók fülledt világát: formát bont, a nyelvet az Igazsághoz tartozó akarat szerint alakítja, határait feszegeti. Az ilyen műveket nem lehet konvencionális értelemben „szerkeszteni", ahogy fordítani sem – hacsak nem egy hasonló kaliberű közvetítő által.

László András primer műfaja a kimondott szó volt. Ebben érvényesült egy szabad, friss, légies könnyedség, amely a kondíciók feletti szférákról ad hírt és amelyet az egyetlen ügyre feltett élet súlyából fakadó *gravitas*, valamint az ebből következő kompetencia tesz hitelessé; ez a könnyed komolyság a legnagyobbakra jellemző utánozhatatlan és inspiratív stíluselem. László András egész életén át elmélyülten foglalkozott az előadásain gondosan, éberen, akaratlagosan megfogalmazott témákkal: élte azokat. Megismerő életet élt, amelynek természetszerű része a retorika. A retorikát illik összhangba hozni a grammatikával és a logikával – mondhatnánk, hogy ez triviális. Magasabb szinten ezeknek harmonizálni kell. László András végtelenül precíz előadásait hallgatva az a be-

nyomás támadhat, hogy azt úgy, ahogy van, le lehet írni és kész könyvet kapunk. Nem azonnal tűnik fel a (hallott) szöveg formabontó jellege, mint például Hamvas Bélánál, akinek az esszé – a leírt szó – volt a műfaja. László András lejegyzett előadásaiban feltűnhet a stilisztikai elemek szokatlansága, annak ellenére, hogy pusztán a rendelkezésre álló eszköztárból válogatott: a lényegi pontok ismétlése, a hangsúlyozott részek kontrasztba állítása vagy kiemelése, hasonlatok, saját szóalkotások és hasonlók. Ami ezeket szokatlanná tette, az éber tudatosság volt, amivel azokat kimondta. Leírva olyan formák is megjelentek, amelyekbe egy jól képzett szerkesztő, aki nem veszi figyelembe, hogy a kimondott szó lejegyzéseiről van szó, „belenyúlna": feleslegesnek tűnő ismétlések, szokatlan mondatkezdések, különös szórend, túl rövid vagy túl összetett mondatok és hasonlók. Hozzátéve, hogy a kontextust nem ismerő szerkesztők minden további nélkül belenyúlnának, és bele is szoktak nyúlni a Buddha beszédeibe vagy egyéb Szentiratokba is…

A Szerző szellemi jelentőségének megítélésekor mindenekelőtt azt kell felismernünk, hogy munkássága a metafizikai tradicionalitás huszadik század végi és huszonegyedik század eleji történetének legnagyobb teljesítménye. László András minden túlzás nélkül a korszak világviszonylatban legnagyobb metafizikai gondolkozója volt, s a tradicionális szellemiség egyik legkiemelkedőbb képviselőjeként olyan doktrinális összefüggések feltárására és kifejtésére volt képes, amelyek jelentősége a szellemi megvalósítás kérdéseit illetően alapvető és megkerülhetetlen. Gondolkozásának súlypontját nem a filozófiai értelemben vett eredetiség igénye, még kevésbé valamely személyes, *outsider* létszemlélet, netalán világnézet kialakítása jelentette, hanem a metafizikai princípiumok érvényének és következményeinek következetes kibontása. A tradicionális doktrína számára nem történeti képződmény, nem szabadon alakítható eszmerendszer és nem is az emberi gondolkozás egyik lehetséges iránya, ahogyan a metafizikai tradicionalitást sem a lehetséges szellemi irányzatok közül az egyiknek tartotta, hanem az egyetemes és időtlen igazság megismerésének, illetve a szellemi realizáció megalapozásának nélkülözhetetlen vonatkoztatási alapja volt.

László András jelentősége mindazonáltal nem merül ki a tradicionális tanítások értelmezésében vagy közvetítésében. Munkás-

ságának messze kiemelkedő rangját az adja, hogy a doktrinális kérdéseket következetesen a megvalósítás perspektívájába állította, és a metafizikai ismeret érvényét nem engedte a pusztán fogalmi megértés határai közé szorítani. Ezzel olyan szellemi mércét képviselt, amelynek érvényessége független a történeti körülményektől, a kulturális divatoktól és az uralkodó szellemi irányzatok változásaitól.

A jelen kötet írásai e kivételes életmű fontos dokumentumai. Együttes olvasásuk a Szerző gondolkozásának széles horizontját és rendkívüli mélységét teszi érzékelhetővé, valamint a tradicionális doktrína benső, transzcendens egységére is rámutat. A kötet értéke végső soron abban áll, hogy – nem törődve a várható negatív visszajelzésekkel, következetesen és kombattáns módon szemben állva a mára mindent átható antitradicionális szuggesztiókkal – az olvasó számára a jelenkor intellektuális lehetőségein túlmutató szellemi tájékozódási pontot tesz hozzáférhetővé, amely a metafizikai igazság, valamint a szellemi megvalósítás iránt komolyan elkötelezett kereső számára ma is eleven érvénnyel bír.

Mindazonáltal László András tanításainak jelentősége csak akkor tárulhat fel a maga teljességében, ha befogadásuk nem merül ki tételeik merev, akár feltétlenül igenlő elfogadásában, s nem rögzül egy személyhez kötött, pusztán doktrinális lászlóizmusban. A tanítások fogalmi reprodukciója, tételeik ismétlése és külsődleges követése önmagában még nem valósítja meg azt, amire azok irányulnak: a tudatfunkciók restauratív megelevenítését, eredeti hierarchiájuk helyreállítását és a megismerés metafizikai centrumának egyes szám első személyben vett tényleges realizációját. A tradicionális tanítás igazolása végső soron nem valamely személyhez, megfogalmazáshoz vagy értelmezési rendszerhez való ragaszkodásban, hanem abban áll, hogy az általa közvetített princípiumok az emberi lehetőségeket transzformáló, a tudatot eredeti rendjébe és *nirvāṇai* kezdettelenségébe visszaállító hatóerőként érvényesülnek. Enélkül még a legpontosabb doktrinális ismeret is a mentális szférában reked, és a metafizikai realizációra irányuló tanítás pusztán egy újabb, személyhez kötött *saṃsārai* eszmerendszerré fokozódik le.

Baranyi Tibor Imre